СВОБОДА
LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ IX. — Олифантъ, Па. Четверъ 28-го Марця 1901. — Число 13.

Переглядъ тыжденевый.

Тутешне правительство намѣряе побудовати пôдводный телеґрафъ зъ Сан-Франсиско черезъ Спокôйный Океанъ. Приготованя до сего великаньского предпріемства тягнуть ся вже довшій часъ и найважнѣйша робота, вышукане вôдповѣднои дороги пôдводнои, вже укôнчена. Роботу сю робивъ корабель Nero и тревала она майже цѣлый рôкъ.

Sixto Lopez, оденъ зъ найвызначнѣйшихъ Филипинцѣвъ мавъ вôдчитъ въ Филаделфіи. Вôнъ говоривъ, що 70 до 80 Филипинцѣвъ на кождыхъ 100 знають читати и писати, та що неправдою есть, будьто бы сі острова замешкували люде, що говорять кôлька десять языками для себе незрозумѣлыми. На потвердженє своихъ высказôвъ наводивъ вôнъ факты які признають навѣть такі люде якъ председатель першои филипинской комісіи Dr. Schurman, ґенералъ Mac Arthur и другі. Вкôнци сказавъ, що всѣ Филипинцѣ жадають независимости, та що лишь они сами мають право судити чи они доросли до неѣ або нѣ.

Страйкъ угльовый якъ чорна хмара виситъ надъ пенсилвенійскими майнерами. Запрошени на вспôльні нарады компаністы не явились. Председатель юніи Mitchell и его помôчники находять ся въ Ню Йорку, правдоподôбно хотять бесѣдувати зъ председателями компаній, котрі нѣякъ не хотять и не знати чи схочуть признати юнію. Деякі урядники компанічні кажуть, що страйку не буде, але на якôй пôдставѣ они се говорять, годѣ знати, тымъ бôльше, що до 1-го апрѣля вже недалеко, а тутъ нѣякъ не видно, щобы приходило до якои полагоды мѣжь робôтниками, а конпаністами.

Комендантъ американской арміи въ Хинахъ ґенералъ Chaffee дôставъ приказъ ѣхати зô всѣмъ своимъ войскомъ, вынявши 150 людей, що мають зôстати яко сторожа посольска, на Филипины. Въ сей способъ хотять Сполуч. Державы показати Хинцямъ и цѣлому свѣту, що имъ зовсѣмъ не ходить о загарбуванє хинской землѣ, а лишь о заведенє спокою. Тымчасомъ не дуже на сей спокôй ся заносить. Союзники сварять ся мѣжь собою, не могучи погодитись що до вôдшкодованя якого мають жадати вôдъ Хинъ нѣ въ другихъ справахъ; головный повномочникъ хинскій Лі-Гунґъ-Ченґъ захорувавъ тяжко, Росія посварилась зъ Анґлією о кусень землѣ въ Манчуріи. Японія знову боить ся, щобы Росія забравши Манчурію не загорнула и Кореѣ и т. п. Словомъ теперѣшне положене въ Хинахъ — се тишина передъ бурею, котра кождои хвилѣ може зôрватись и наробити дуже великого лиха, то есть, выкликати вôйну помѣжь самыми союзниками.

Зъ полудневои Африки продирають ся опять вѣсти о тугихъ битвахъ и о новыхъ клопотахъ Анґлійцѣвъ. Выходить пр. на свѣтло денне, що Анґлійцѣ лишені самі собѣ, що найбôльші ихъ кольоніи, якъ Канада и Австралія вже цѣлкомъ вôдмовили имъ всякои помочи и що остатными часами не Бота Кіченера просивъ о мирові переговоры, але Кіченеръ Боту. Всѣ однакъ его заходы показались безуспѣшными. Буры вымагають цѣлковитои независимости и рѣшились на найгôрше, якъ бути въ анґлійскôмъ ярмѣ. Платять они за се дуже много, бо гинуть ихъ найкрасші патріоты, найлѣпші сыны. Дня 21. с. м. телеґрафуе лордъ Кіченеръ, що комендантъ Филипъ Бота, братъ ґен. Л. Бота зґинувъ въ битвѣ пôдъ Ліденбурґъ; его два сыны зôстали тяжко ранені и взяті до неволѣ а другі 3 коменданты, братя Й. П. и С. Мінаберъ разомъ зъ Й. А. Нейвудъ злапані також до неволѣ и розстрѣляні дня 22. с. м. За таке варварство Буры пôмстили ся кроваво, бо того самого дня недалеко Vrede (въ Аренджъ републ.) побили анґлійского ґен. Кембелъ, а пôдъ Табанху насыпавъ имъ комендантъ Форій горячого бобу за шкôру. Въ обохъ сихъ битвахъ стратили Анґлійцѣ до 400 людей въ забитыхъ и раненыхъ. Также ґен. Делярей, Кріцінґеръ и Деветъ не дармують. Они товчуть собою неначе Марко по пеклѣ, и скубають зô всѣхъ бокôвъ армію Кіченера. Той остатный мавъ навѣть взяти двѣ анґлійскі залоги до неволѣ въ околици Сенекалъ. Послѣдными днями починае вôнъ сильно атакувати головну дорогу натальской желѣзницѣ, котру стереже до 30 тысячь анґ. вôйска.

Оденъ вôддѣлъ ґен. Девета пôдъ проводомъ ком. Puys здобувъ дня 24. с. м. пôдъ Vlaklaage величезный поѣздъ зъ амуніцією и поживою. Той самъ комендантъ заатакувавъ також 300 Анґлійцѣвъ надъ Blood River, побивъ ихъ и вôдобравъ множество припасôвъ які они провадили для ґен. Френчь. Розойшла ся також чутка (до сего часу ще не оправдана) що ґен. Деветъ спôймавъ лорда Кіченера до неволѣ.

Австрійскій парляментъ зачавъ працювати, нѣмецкі и ческі послы вôдъ двохъ тыжднѣвъ заховують ся чемно и ухвалюють все, що скаже правительство. Стало ся таке чудо въ наслѣдокъ великихъ корыстей и масныхъ посадъ, які правительство обѣцяло для нихъ. Се зве ся австрійскій патріотизмъ...

Російскій міністеръ Боґолеповъ не бувъ въ силѣ вылизати ся зъ раны, котру задала му студенска месть. Зґинувъ передъ тыжнемъ, а въ часѣ его похорону прійшло до новыхъ демонстраций и студенскихъ розруховъ. Поліція, войско и жандармерія мали досить грызоты, и врештѣ мусѣли арештувати новыхъ 300 студентôвъ. Показуесь теперь, що всѣ ті розрухи прибирають въ многихъ великихъ мѣстахъ Росіи грôзні розмѣры. Въ Петербурзѣ, Москвѣ и Кіевѣ лучать ся зъ студентами також и робôтники, а ту и тамъ появила ся навѣть барыкада... Говорять, що житю царя грозила так жь поважна опасность, и вôнъ бувъ змушеный утѣкати зъ Петербурга. Стара метода панôвъ: — они утѣкають, дрожать передъ кождымъ революційнымъ рухомъ, гинуть а нѣякъ не хотять здôймити кайданôвъ зъ міліонôвъ своихъ пôдданыхъ.

...свѣтови: „Особа умыслово хора хотѣла цѣсаря забити“. Выходить ни таке, що п. цѣсарь мавъ якійсь нечистый „бизнесъ“ зъ божевольными и они всѣ завзяли ся теперь зґладити его зô свѣта...

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Марець.		
28	Ч.	Агапія
29	П.	Савина, Юліяна
30	С.	Алексія преп.
31	Н.	5. Поста. Кирила
1	П.	Хризанеа
2	В.	Іоанна муч., Фотины
3	С.	Якова

— **„Американскій** шляхтичь“, образъ зъ житя рускихъ робôтникôвъ, написаный черезъ о. Ст. Макара, перекладае на словенску мову о. А. Павчо, а часопись „Bratstvo“ друкуе сей цѣлый переклад въ своихъ шпальтахъ.

— **Пастырске** посланіе до всего руского духовеньства выдавъ галицкій митрополитъ гр. Шептицкій. Подôбне посланіе мае въ коротцѣ выйти до интелиґенціи и народу.

— **Въ** Maund City, S. Dak. живе 4 родины Украинцѣвъ зъ херзонской ґуберніи уже 10 лѣтъ. Они протестанты; занимають ся фармерствомъ. Въ Irwin, Pa. живе также оденъ Украинець, въ Верджиніи кôлька фамилій. Видно, що въ Америцѣ назбирало-бъ ся и корѣнныхъ Украинцѣвъ спора купка, если-бъ лишь давали знати про себе.

— **Зъ** Lethbridge, Alta, въ Канадѣ, пише намъ О. Бубнякъ, що у нихъ вôдъ 1. марця тепло якъ въ лѣтѣ, але зато робота зôпсулась, роблять лишь 4 дни въ тыждни.

— **Ґенерала** угорской жандармеріи Яблончиго прострѣливъ дня 20 с. м. на улицяхъ Будапешту бувшій жандармскій поручникъ Ив. Ґаль. Учинивъ вôнъ се зъ пôмсты, бо цѣлкомъ невинно бувъ черезъ ґенерала здеґрадованый и позбавленый хлѣба.

Се дарунокъ мѣста [illegible] увеселеня и вôдпочинку для тыхъ, що оглядають выставу.

Въ мѣстахъ Кіевѣ, Харковѣ, Одессѣ, Москвѣ и Варшавѣ проголошеный станъ облоги. До оберпрокурора Синода, Победоносцева, стрѣлявъ якійсь Лаговскій, два разы, але не убивъ его.

Въ Нѣмеччинѣ що разъ частѣйше дають ся чути голосы невдоволеня и огорченя на цѣсаря Вильгельма. Народні послы, праса а навѣть и бôльша частина населеня критикують остро его консервативні переконаня, міліторну дурѣйку, змаганя до абсолютизму и нетактъ на кождôмъ кроцѣ. Єму страхъ хоче ся бути такимъ якъ давні римскі цѣсарѣ: самодержцемъ и пôвъ-богомъ. Суть такі, що приписують се его буйнôй уявѣ, другі дурнотѣ, а треті щиро бажають збути ся такого цѣсаря разомъ зъ его дурнотою и буйною уявою. Уваги гôднымъ е се, що ажь два разы выконували атентатъ на его жите въ протягу кôлькохъ мѣсяцѣвъ, а за кождый разъ...

— **Послѣдными** часами російскі правонеславні попы ѣздять оденъ за другимъ въ Росію колектувати на тутешні церквы, кажучи, що ихъ »прихожане совершенно несостоятельные въ матеріяльномъ отношеніи«. О дивное чудо! Ті самі »прихожане« бувши греко католиками побудовали кôлькадесять церковь и удержують кôлькадесять гр. кат. попôвъ безъ найменчои посторонної помочи, мѣжь тымъ якъ перейшовши на правонесловіе стали »совершенно несостоятельными въ матеріяльномъ отношеніи« такъ, що треба на ихъ церкви жебрати ажь по Росіи!

— **Повѣсивъ** ся на дереві Русинъ, Иванъ Ґрабанъ дня 26. Марця с. р. въ Ridge, Pa. Мавъ 30 лѣтъ житя; оставивъ жену въ краю.

— **Динамітові** патроны що мѣстились въ цловôмъ магазинѣ выбухли въ Ирунъ въ Испаніи, причôмъ кôльканайцять особъ утратило жите...

— **Ентузіязмъ** школьной молодѣжи для бурской справы дôйшовъ въ ческôмъ мѣсточку Беравно до того, що кôлькадесять хлопцѣвъ рѣшило пôйти Бурамъ на помôчь. На тайныхъ сходинахъ обговорено плянъ походу, а 35 хлопцѣвъ узброили ся въ кухонні ножѣ, тай пôдъ проводомъ сынка учителя зъ Беровна, выбрали ся пѣхотою до полуд. Афраки. Першою стацією сего походу мало бути мѣсто Прага. Але вже по дорозѣ погубила ся бôльша частина змученыхъ »рицарôвъ«, а лишь 5 зъ нихъ пôдъ проводомъ ватажки добули ся до Праги, де заопікувала ся ними поліція.

— **Въ** Rosthern, Assa, Канада, згорѣла стація колѣйова а зъ нею богато чековъ; черезъ се лишь декотрі люде, що робили на секціи дôстали заплату, а около 50 компанія грошѣ списуе хочь неоденъ зъ нихъ...

— **Мертвый** машиністъ провадивъ поѣздъ (трейнъ) належачій до Del. Lackawanna & Western Co. черезъ цѣлои пôвъ годины. Потягомъ тымъ ѣхало до 300 подорожныхъ и они здивували ся не мало, коли недалеко Скрентонъ, Па. почавъ вôнъ страшно скоро летѣти. Кондукторъ дававъ оденъ сиґналъ за другимъ, а поѣздъ гнавъ що разъ бôльше. Коли побачивъ, що ту щось недоброго, потиснувъ автоматичну гальму и затримавъ поѣздъ такъ скоро и нечайно, що всѣ пасажиры попадали. Було то великимъ щастемъ для всѣхъ, бо якъ разъ доѣздили до стаціи Portland, Pa., где по тыхъ самыхъ шинахъ ѣхала друга льокомотива и всѣ подорожні були-бъ погибли. Прибѣгають заразъ до машиністы, а той зъ рукою на кляпѣ сидить на своимъ звычайнôмъ мѣсци — мертвый. Умеръ передъ пôвъ годины на ударъ серця.

— **24**-го лютого вôдбулись у Львовѣ зборы украинской молодѣжи обохъ полôвъ, на котрыхъ заявлено симпатію російскимъ студентамъ въ ихъ борбѣ противъ пануючои тамъ системы. Участникôвъ було 150.

— **На** шестôмъ поверсѣ гарнои каменицѣ, где мѣстили ся выдавництва часописей „The Daily Advertiser“ и „Record“ повставъ передъ кôлькома днями огонь, въ наслѣдокъ чого лесять людей, котрі працювали коло згаданыхъ ґазетъ зôстали тяжко попарені и покалѣчені а три стратили жите Всѣ машины, черенки, ґазеты, папѣръ и т. п. погорѣли також, або суть сильно ушкоджені огнемъ.

— **Мѣшокъ,** въ якôмъ находило ся на 3000 коронъ грошевыхъ и звыше 200 порученыхъ (реджістрованыхъ) листôвъ пропавъ недавно зъ коломыйской почты (Галичина). Жандармедія енерґічно шукае за злодѣемъ, але доси нѣчого не выкрила.

— **Рѣдкій** чоловѣкъ померъ недавно въ Прешбурзѣ на Угорщинѣ. Знали его въ мѣстѣ пôдъ назвою „бѣдный скупарь“, бувъ выслуженымъ урядникомъ, а живъ и носивъ ся такъ нужденно неначе жебракъ. По смерти за те знайшли коло него 362.702 коронъ и завѣщане, котрымъ призначивъ цѣле свое майно на заснованє університету въ Прешбурзѣ. Живъ якъ видно и посвятивъ ся для добра другихъ.

— **Пишуть** до »Дѣла«, що въ бучацкôмъ повѣтѣ (Галичина) прибирае теперь еміґрація ширші розмѣры. Сей разъ однакъ утѣкають вôдъ нужды не въ заморскі краѣ, але зъ дощу пôдъ рынву — до Боснѣ.

— **Мѣсто** Монахіумъ (Баварія) побудовало людову...

— **Варварске** право трактованя арештантôвъ задержало ся ще въ Савтъ Каролайна, где муринôвъ, котрі вôдсиджують довшу кару вôддають примусово до тяжкихъ робôтъ въ руки першого-лѣпшого богача. Щось въ родѣ російскихъ „каторжныхъ робôтъ“. Теперь однакъ показало ся, що несовѣстні богачѣ обходили ся зъ нещасными арештантами гôрше, якъ зъ невôльниками: на нôчь приковували ихъ на ланцусѣ, морили голодомъ, били, катували и силували до надлюдской працѣ. Найвыжшій судъ присяглыхъ розбирае сими днями сю справу и належить сподѣвати ся, що винні зôстануть вôдповѣдно укарані.

— **Двѣ** нові рускі ґазеты почали выходити въ Галичинѣ у Львовѣ »Ґазета господарска« пôдъ редакцією звѣстного аґронома п. В. Короля, а въ Бôбрцѣ »Просвѣта Бобрецка« котру выдае и редаґуе Левъ Левицкій. Перша зъ нихъ е двотыждневникомъ, друга мѣсячникомъ.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly,
published every Thursday
by the Svoboda Publ. Co.,
111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

„Свобода“

часопис для руского народа въ Америцѣ и органъ »Р. Н. Союза«, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рокъ	$2.00
„ „ „ пôвъ року	1.00
„ „ „ чверть року	50
„ „ „ оденъ мѣсяць	18
До старого краю на рокъ	$2.00

Оплачувати газету треба всегда зъ горы (напередъ).

Адресъ:
„SVOBODA“
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру достанете вôдъ почтаря або аґента на експресовôмъ офісѣ, пошлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѝ грошей достати.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

Треба намъ!!

У насъ богато говорилось и говорить ся и писалось про орґанізацію нашихъ церковныхъ громадъ, однакъ що та справа стоить на мѣсци, тому я хочу сказати пару слôвъ. Може нашъ загалъ нею заинтересуесь и пхне впередъ.

Справа ся дуже важна и кождый се бачить, чи вôнъ хлопъ чи попъ, чи письменный чи нѣ. Що орґанізація нашихъ церковныхъ громадъ конечна и вже крайный часъ до сего, се также кождый вôдчувае, але взятись за дѣло нема кому. А тымъ часомъ часъ бѣжить и не вертае — и вороги, котрѝ хотѣли-бъ на насъ роздробленыхъ и слабыхъ зыскати або забрати въ свои руки — ще не вымерли, але може взросли.

Сли мы, Русины, познали, що въ єдности сила, и зъорґанізовали нашѝ братства въ одну купу, то думаете, що нашѝ церкви и громады церковнѝ того не потрѣбують? Або може думаете, що самъ Богъ зôйде зъ неба и зробить ладъ? Придивѣть ся добре, а переконаетесь, чи въ цѣлôй Америцѣ знайдете подôбнѝ церкви до нашихъ, що до положеня. Нѣ! Всѣ суть зъорґанізованѝ и творять одно тѣло. Тымъ-то они и сильнѝ: утримують місіи, утримують школы, выховують молодѣжь, доглядають хорыхъ и мають власнѝ шпиталѣ, ширять науку и просвѣту словомъ, письмомъ и дѣломъ; закладають рôжнѝ институціи, котрѝ забезпечують будучность и т. д. Такъ то розумѣю! Се якъ разъ те, чого домагаесь Христосъ: люби свого ближного якъ самого себе; де васъ хоть двохъ або трехъ збересь въ имени моимъ, тамъ и я зъ вами...

А у насъ Русинôвъ якъ? Зôйдуть ся люде, утворять духовну громаду на статутахъ и чартерѣ, выбудують церкву, а потомъ сварять ся — и то такъ сварять ся, що мало що бракуе до битки. Тому пôпъ не сподобавъ ся, тому дякъ нѣ; той колекты не дасть, бо школы не потрѣбуе; той знову нагнѣвавъ ся и робить збуру, бо его образивъ кумъ, а вôнъ прецѣнь церкву закладавъ або угольный камѣнь двигавъ або грошѣ мавъ на церквѣ (на добру лихву); тамъ знову салюністъ кікуе, що парахвіяне не ходять до него пити; сторникъ хотѣвъ бы, щобы пôпъ публиковавъ его довжникôвъ, а той що шифкарты спродае хотѣвъ бы, щобы пôпъ хоть разъ крикнувъ по науцѣ: Людоньки добрѝ, купуйте шифкарты у нашого Н. Н. . . . и т. д. Такъ то у насъ дѣялось и почасти дѣесь до днесь. Въ якôй громадѣ були ще люде розумнѝ, то тамъ видно поступъ до лѣпшого: и школа е и читальня и рôжнѝ братства суть и довгу нема. А де сварились, тамъ найбôльше грѣху и образы Бога, та бôльше ничь.

А се не е цѣлею нашою: Цѣлею нашою суть слова Ис. Хр.: »Йдѣть и вчѣть всѣхъ людей и хрестѣть ихъ въ имя Отца-Сына и св. Духа«.... Значить, мы яко місіонарѣ слова и правды Христовои, маемо старатись, щобъ те слово Христове ставалось дѣломъ и обнимало чимъ разъ ширшѝ и ширшѝ круги. А власне теперь часъ, щобъ Русины зробили крокъ впередъ; мы вже зъорґанізованѝ въ якѝ-такѝ громады, то жъ злучѣмъ теперь тѝ громады церковнѝ въ одну купу, а зробимо велике дѣло.

Деякѝ кажуть: чекаймо, прійде епископъ, то вôдъ разу ладъ запровадить. Близько 30 лѣтъ чекають Ам. Русины на того епископа, а его якъ не було, такъ нема. Сли самѝ люде не завели собѣ ладу, то нѣхто имъ не завѣвъ. Але люде, нѣколи не спускайтесь на чужу ласку и помôчь тай не всякому духу вѣруйте! Ось теперь маете стôлько епископôвъ! Що парохія, то епископъ — а ладу не зробили — то думаете, що опôсля зробить се одинъ одинѣсенькій чоловѣкъ? Нѣ — нѣколи! Всѣ мусимо робити, такъ хлопъ якъ и пôпъ, сли хочемо мати ладъ и успѣшно розвиватись въ кождôмъ напрямѣ. А коли мы злучимось всѣ якъ одинъ и заведемо ладъ, то побачите, що всѣ тогды будуть насъ шановати и зъ нами числитись.

Всѣхъ щирыхъ людей, бажаючихъ добра для своеи церкви и свого народу, прошу забирати голосъ, якъ бы се важне дѣло мы могли чимъ скорше ввести въ жите.

А. Бончевскій.

Гарна Трôйця.

Послѣдными часами знову накинулись на насъ американскѝ назадники »Ам. Р. Вѣстникъ« и »Свѣтъ« та ихъ покровитель, старокраевый »Галичанинъ«. — Въ »Вѣстнику« воюе безъ упину противъ насъ Дамаскинъ Полѣвка, заблукавшій до Галичины Чехъ, що ставши Васіліяниномъ приѣхавъ до Канады въ [illegible] ночцѣ, зъ перстенемъ на руцѣ, червоною крайкою та привилеґіею навѣть на улици Службу Божу вôдправляти, але задля острого морозу перенѣсъ ся до Спол. Державъ, где захопивъ добру порохію, продае бальсамъ, рве зубы, смаруе животы — ну и дописуе до »Ам. Р. Вѣстника«. Чоловѣкови сему влѣзло въ голову, що вôнъ мусить бути тутъ епископомъ, отже »працюе« що силъ въ тôмъ напрямѣ. Править по латиньскихъ церквахъ богослуженя, мае всегда готову »руску и польску комунію« (добрый бизнесменъ мусить всякій товаръ мати) та кидаесь на радикалôвъ, знаючи зъ Галичины, що за нагôнку на радикалôвъ достаесь добру ноту у вызшихъ властей. Яку се именно борбу вôнъ провадить про те годѣ тутъ широко писати. Выстарчить зазначити, що якій чоловѣкъ такій и способъ его войованя, отже и головнымъ оружіемъ Полѣвки е не факты а інсинуація, то есть кидане безосновного пôдозрѣня на нелюбыхъ ему людей.

Въ сѣй роботѣ помогае ему »старокраевый« Галичанинъ, що зôбравъ все написане Дамаскиномъ, посоливъ, и перчивъ и подавъ своимъ читателямъ въ видѣ статѣ въ числѣ 35.

Видячи, що другѝ кидають ся на насъ, »Свѣтъ« и собѣ пхае ся зъ своими „пророчествами“ та наставленіями. Вôнъ вже напередъ знае (отсе мудра головонька!), що зъ народноцерковнои орґанізаціи нѣ мѣсячника »Freedom« нѣчого не буде, та выводить будьто бы причиною всего злого на американской Руси е унія, а одинокимъ спасеніемъ цареславіе.

Мы лишь зазначили сю борбу, а вôдповѣдати на всѣ нѣсенѣтницѣ зъ стороны нашихъ опѣкунôвъ наразѣ не думаемо, бо звѣстно песъ бреше — вѣтеръ несе, впрочѣмъ найлѣпше вôдповѣсть на сѝ голосы — само наше жите.

Кромѣ сеи явнои борбы ведесь противъ насъ ще друга борба тайна, пôдпольна, котра задля свои скрытости мусить правдоподôбно, бути ведена ще пôдлѣйшими средствами якъ сеся перша.

О що повинна старатись канадійска Русь.

II.

Тутъ наведу Вамъ поглядъ на тутешный устрôй шкôльный:

Въ роцѣ 1812 Earl of Selkirk заложивъ кольонію надъ Red River, се була перша кольонія въ Манітобѣ. Вôнъ старавъ ся въ тôй кольоніи завести повну едукацію и орґанізацію релиґійну. 1819 р. прійшли протестантскѝ клерикалы и въ 1820 р. побудували на боцѣ школу, въ котрôй окрôмъ свѣтскои науки учено протестантскои религіи. Нынѣ сей дôмъ стоить въ границяхъ мѣста Віннипеґъ. 1818 р. прійшла французка місія надъ Red River и утворила St. Boniface кольонію, де при церкви росла школа, а въ 1835 р. ся кольонія зъорґанізувала ся пôдъ назвою District of Assinniboa. Територія була пôдъ управою Hudson Bay Co. и де не де межи [illegible] були школы. Кожда секта (церква) урядживала школы пôсля уподобаня и учителями були клерикалы. Тутъ не було системы податкôвъ шкôльныхъ, але кожда школа стояла на приватныхъ даткахъ при помочи релиґійныхъ братствъ. 1833 р. шкоцкій учитель прійшовъ на Red River, щобы заложити бурсацку школу для Hudson Bay урядничихъ дѣтей, однакъ справа ся пшла досыть тупо ажь 1855 р. архієпископъ Rupert Gaud довершивъ дѣла. Институтъ сей перемѣнивъ ся зъ часомъ на St. John's College (університетъ св. Ивана). Такъ Скочмены теперь остались безъ власнои школы, а не могли терпѣти надъ собою французко-индіянскихъ властей, тому постановили побудувати пресвитеріянскій університетъ и 1871 р побудували Manitoba College. Зъ симъ роздѣлились двѣ громады религійнѝ: Французы и Индіяны мали свôй институтъ, а протестанты свое Collegium т. е два жерела науковѝ. Провінція почала ся що разъ бôльше заселяти и люде двохъ противныхъ поглядôвъ релиґійныхъ, мусѣли бы були всюды будувати по двѣ школы. Щобы сему зарадити, проводирѣ обохъ вѣръ урядили:

1) Щобы номінувати инспекторôвъ шкôльныхъ обохъ вѣроисповѣданъ.

2) Въ кольоніяхъ протестантскихъ мають власть инспекторы протестантскѝ а въ католицкихъ католицкѝ,

3) Творене шкôльныхъ дистриктôвъ (округôвъ) рѣшало ся спôльною нарадою обохъ властей.

4) Всякѝ выдатки шкôльнѝ були лишенѝ кождому дистриктови пôсля вподобы.

5) Учителѣвъ именувала кожда церква своихъ.

6) Правительство помагало пропорціонально обомъ сектамъ.

1873 р. роздѣлили ся власти и знову наставъ неладъ въ устрою шкôльнôмъ зъ чимъ и просвѣта не могла вôдповѣдно поступати. Правительство видячи такій неладъ въ 1890 р. взяло школы пôдъ свою опѣку и выдало права, пôдъ якими нынѣшнѝ школы устроюють ся.

Теперь всѣ школы суть „публичнѝ школы“ (Public Schools) и суть пôдъ управою Department of Education, котрый складае ся зъ 7-охъ або 9-тохъ членôвъ. Инспекторы суть назначенѝ, щобы вести школы пôсля законôвъ.

Манітоба дѣлить ся на 6 инспекторатôвъ, зъ котрыхъ оденъ е для французкихъ кольоній, а оденъ для нѣмецкихъ. Дистрикты шкôльнѝ вызначуе рядъ. Дистриктъ може бути вызначеный лише тамъ, де не меньше 10 дѣтей с вôдповѣдныхъ до школы и не може обнимати бôльше якъ 20 квадратовыхъ миль (секцій). Дѣти належать до школы вôдъ 5 до 21 лѣтъ по кольоніяхъ, а по мѣстахъ и селахъ вôдъ 6 до 20 лѣтъ. Кождый дистриктъ выбирае собѣ school trustees (комітетъ шкôльный) складаючій ся зъ 3 людей, змѣняючи одного кождого року се е въ rural Municipalities а по мѣстахъ выбираеся по двохъ зъ кождои чвертки дистрикту. На кожду школу отримуе дистриктъ $130.00 вôдъ правительства а $20.00 вôдъ свого municipality запомоги. Комітетъ мае право уважнити або усунути науку религіи въ школѣ. На основѣ акту зъ 1897 р. за дозволомъ комітету, пôпъ мае право учити религіи въ школѣ пôвъ послѣдной шкôльнои годины кождого дня. На пôдставѣ акту зъ р. 1890 насильне посылане дѣтей до школы знесено. Кожда школа публична мае учити 3 клясы, свѣдоцтвъ шкôльныхъ не дае ся въ Манітобѣ, а въ N. W. територіяхъ дае ся.

Погляньмо на взрôстъ шкôльный пôдъ церковною управою:

1867 р. було	16	школъ	протестантскихъ
1882 „ „	122	„	„
1890 „ „	628	„	„
1867 р. було	17	школъ	римо-католицк.
1882 „ „	21	„	„
1890 „ „	91	„	„

Вôдъ 1890 р. пôдъ правлѣнемъ публичного системы шкôльного:

1891 р.	стало	774	школы
1893 „	„	876	„
1895 „	„	956	„
1897 „	„	1018	„

Податки шкôльнѝ выносили въ 1897 р. $472,039.00, а всѣхъ выдаткôвъ до купы було $810,912.00.

Въ Віннипеґъ ходило до школы дѣтей 1897 р. 3341 хлопцѣвъ и 3302 дѣвчатъ.

Иванъ Бодругъ.

Дописи.

5. Марця, 1901 р. (6)

З України.

У Полтаві архиреем епископ Ларивон. Як і всі архиреї на Україні, він Москаль. Добре втямивши, що виховане дитини залежить більше від неньки віж від батька, еп. Ларивон почав заводити по Полтавщині парохіяльні школи дівочі з звичайною на Україні московською викладовою мовою. Панотці і їх паніматки повинні, вчучи в тих школах, московщити дівчаток.

Але в містечку Мачухах, біля Полтави недалечко, з 7 священників (там 7 церквів) знайшов ся один патріот, як тако ж і його дружина.

Зовсім молодий ще панотець Г—ко з такою-ж молодою своєю паніматкою вчили дівчаток тільки по українському і в українському напрямі.

Так вело ся з пів року. Шпиги об тому донесли еп. Ларивону. Панотця выкликано перед архирейські очи.

— Я Українець, жінка моя Українка і ми не можемо лиходіяти своїм людям!

Сказав він отверто архиреєви.

Його присуджено на рік в саму найтяжчу працю до монастирів.

Але о. Г—ко не згодив ся виконати ту покуту. Він сказав, що примушеним буде або скинути рясу, або-ж подасть ся до Галичини та й пристане до унії.

Й монастирська покута була йому зменьшена на покуту у сусідній церкви того-ж містечка. Коли-ж він відбув ту кару, то його переведено у щонайдальнійший і глухий куток Полтавщини, та ще і підще пильнійший догляд отця благочинного. Той повинен щотижня робити донос архиреєви про жите й урядове і приватне о. Г—ка.

На цьому поки діло і стоїть, чим-же воно скінчить ся ще Господь знає.

19. лютого у нас свято щорічне увільненя кріпаків з кріпацтва. Цього року справляло ся сорокоріче.

По університетських містах за те, що академична молодїж збирала ся на вулици, намагала ся сьпівати відповідну пісню, розгонено ся козаками (донські і киргизи уральскі), бито нагайками. Богацько є покалічених: у того око вибито, тому голову розсічено, є з поломаними руками і ногами. Яко ж до молодїжи академичної приставали і приватні люде, ідучі навіть спиняли ся з-за цікавости і тілько стояли і дивили ся, то бито всіх без розбору. Богацько побито панночок цікавих...

Пишучії це, вертаючи ся о 10-ій годині вечера до дому з праці, власно ледви не був стоптаний козаками, що скажено наскакували лавою на всіх, хто їм не попадав ся на вулици.

В Европі ми живемо, а Азія у нас усюди!

Українець.

Зъ Balfour, N. Dakota.

Велика темнота нашого украинского люду; вѣрять всяку всячину. На примѣръ я бувъ очевидцемъ сеи исторіи: Мала баба Оксана Т. тельну коровку та зъ причины великихъ морозôвъ держала еѣ въ хатѣ, а по отеленю выгнала на двôръ, выдоѣвши пару разôвъ у хатѣ; то оказалось, що корова добра на молоко. Але якъ та корова переночувала на дворѣ на вѣтрѣ и сильнымъ морозѣ, то застудилась она такъ, що Оксана до коровы за цицку, а корова Оксану ногою. Оксана невѣрить, такъ другій разъ, корова ще горше. Та Оксана якъ закричить: Що се таке?! Це вже походила вѣдьма проклята, це сяка-така С. Я вже знаю, бо вона тôлько и ждала, щобы корова отелила ся, бо менѣ казала сусѣдка, що вона еѣ розказувала, що вона знас збавить корову и направду. То це вона проклятенна и пôмстилась. Заразъ Оксана стрѣчному и поперечному говорить: „отто люде добрѝ, проклятенна вѣдьма збавила корову; бѣднѝ дѣти не мають молока и на показъ. Почувши се Варка, сказала, що вона може одробить хоть и яка вѣдьма буде на свѣтѣ не то що коровамъ але и куркамъ. Може пристрѣтъ скидать, каже, и слѣпоту згонять. То бѣдна Оксана зрадѣла, що е еще и така, що може одробити все лихо вôдъ коровы та до свого Ивана: — А що старый! а запрягай конѣ та поѣдь за Варкою, та попроси, щобъ вона приѣхала та поробила коровѣ щобъ молоко вернула. Приѣжджае Варка и начинае ходить кругомъ тои бѣднои коровины и одмовляе еѣ вроки, та перелоги, та все бреше Оксанѣ, що дуже вѣдьма пошкодила вашôй коровѣ, але я одроблю. Оксана: — ой одроби голубочко, я вже то тобѣ заплачу солоненько тôлько щобы та проклятенна вѣдьма не збавляла бôльше.

Отта коровчина переболѣла тую простуду и теля вôдоссало, а черезъ пару днѣвъ начала корова молоко давати и Варка пôйшла въ велику похвалу, а вѣдьма С. осталась осрамлена. Потôмъ Оксана заявила всѣмъ сусѣдкамъ, щобъ зôбрались та наказали проклятую вѣдьму С. Тотѝ зôйшли ся и розсудили що се неправда, бо не було свѣдкôвъ и осталось дѣло безъ послѣдства. Оттакѝ то нортдакотскѝ вѣдьмы.

Т. Мартинъ.

Зъ Winnipeg, Man., Canada.

Я низше пôдписаный лежавъ кôлька мѣсяцѣвъ у шпиталю хорый на тифусъ, вôдтакъ вже 8 мѣсяцѣвъ не заробивъ нѣ одного цента, а 5 дѣтей и жѣнку потреба годовати; але кажуть що одна бѣда то ще не конче дасть ся въ знаки! То-жь одного дня достаю зъ Галичины вôдъ брата листъ, въ котрôмъ просить на милость Бога, щобы ему прислати шифкарту. Я постаравъ ся о грошѣ. Здыбую ся зъ паномъ Ґ. заговорили по пріятельски, бо справдѣ пріятелѣ, вôдтакъ пытаю за шифкарту. Сей скоро поглянувъ до цѣнника тай каже: 84 доляры и 90 цнт. на стемплѣ. Я згодивъ ся на се, вытягъ грошѣ тай заплативъ вызначену суму. Вôдтакъ за кôлька тыжднѣвъ сей пріятель каже до мене, щобы ще додати $4. Се мене дуже розлютило, я зажадавъ звороту моихъ грошей, а самъ пôйшовъ до иншои фирмы и купивъ шифкарту зъ Кракова ажь до Віннипеґъ о т р і й ц я т ь (30) д о л я р ô в ъ т а н ш е якъ пôсля Ґ. рахунку! Отъ пріятель! тай у кого хоче збогатитись! Варта бы ще дещо бôльше поговорити, але лишаю се на пôзнѣйше.

Юрко Паницякъ.

Кумъ Грицъ

не мавъ зъ кимъ балакати сего тыжня бо Василь занепавъ на инфлюенцію (ґрипъ) и мусѣвъ положитись до лôжка. Лежить теперь отже и такъ неборакъ с т о г н е, ажь до Санча и Грибова чути... Кума Василиха въ розпачи; радила ся вже двохъ ворожбитôвъ, пятьохъ ворожокъ, але все дарма! Василь стогне, якъ стогнавъ. Навѣть нашѝ прадѣдôвскѝ лѣки, до котрыхъ зачисляе ся зашептуване, смароване живота лоемъ и привертане горшка не помагають, хоть гинь... Страшно уперта хороба! Василиха хоче ще закликати одну »дуже« розумну бабу, щобы назбирала росы зъ 9 тыхъ межь, наскребтала нагробного каменя и »скинула огню«. Може хоть сесе поможе... Лишь кума Грицця страшно не любить, бо вôнъ радить ѣй заклыкати лѣкаря. »Йдѣть до лиха зъ вашимъ лѣкаремъ«! кричить до него — нашѝ предки не уживали нѣколи лѣкарôвъ и я не буду. Лѣкарь не знае зъ котрого боку зачинати лѣчити хлопа. »Ґевавтъ«!

Бѣдащице Грицъ пускае уха по собѣ и змыкае, бо хто жь таку бабу переговорить и перекопае? Жаль ему однакъ кума и нудно, що немае зъ кимъ побалакати. А Василь вже и стогнати не може...

Дальше справозданє зъ жертвъ зложеныхъ на Р. Н. Д. Е. въ Америцѣ.

Волод. Вандзлякъ зôбравъ пôдчасъ коляды въ Шамокинъ, Па.	$3.00
Анд. Пышь зъ Олифантъ Па.	50
Денисъ Мурдза „	50
Сестр. бр. св. Ольги въ Бруклинѣ подослало II. рату за 1900 р. квоту а зложили по 50 цнт. слѣдуючѝ сестры: Т. Желемъ, К. Кобанъ, М. Бѣгунякъ, О. Чачо, Ю. Василикъ, Т. Москва, Є. Падля.	3.50
Въ зложили разомъ	$7.50
	559 81
	$567 31

Н. Пôдгорецкій, предсѣдатель. К. Кирчôвъ, секретарь.
Лазоръ Сиротякъ, касієръ.

Читайте „Свободу“!

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА."

Хотячи приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Alex Shlanta, Postmaster.
MAYFIELD, PA., Lack. Co.

И увѣдомлять секретаря подъ адресою:

D. D. Pyrez, P.O. Box 355,
OLYPHANT, PA., Lack. Co.

Хто бы бувъ покривдженый вôдъ котрого зъ урядниковъ „Союза", нехай пише до предсѣдателя:

REV. A. BONCHEVSKY, 10 May str. Ansonia, Conn.

Въ мѣсяцю мартѣ 6. року приступили до „Р. Н. Союза" слѣдуючи новѣ члены:

	Число въ головахъ
Scranton, Pa.	
Яценикъ Кость	1964
Гревнякъ Василь	1965
Зимовчакъ Стефанъ	1971
Бѣлецъ Михаилъ	2122
Лепень Яношъ	2123
Демко Гелена	2123
Lansford, Pa.	
Каланиръ Анна	2124
Онуфрій Андрей	2124
West Pawlet, Vt.	
Перетъ Франкъ	1544
Trauger, Pa.	
Спирко Василь	2125
Pittsburg, Pa.	
Петрушка Михаилъ	2126
Сирко Михаилъ	2126
Опалка Стефанъ	2127
Котъ Андрей	2127
Мецко Антонъ	2128
Юриста Иванъ	2128
Коханъ Юрко	2129
Фѣдь Иванъ	2129
Швединъ Семко	2130
Романъ Осифъ	2130
Рифунъ Михаилъ	2131
Романишинъ Михаилъ	2431
Мастелякъ Михаилъ	2132
Процакъ Михаилъ	2132
Добжанскій Василь	2133
Дудикъ Иванъ	2133
Техъ Михаилъ	2134
Романишинъ Михаилъ (II.)	2134
Northampton, Pa.	
Мицко Андрей	2135
Троцакъ Павелъ	2135
Кыцакъ Михайло	2136
St. Louis, Mo.	
Суца Иванъ	2136
Минулякъ Павло	2137
Passaic, N. J.	
Шафранъ Иванъ	146
Eleanora, Pa.	
Лысакъ Василь	1628
„ Йосифъ	1629
Матей Яношъ	93

(Дальше буде.)

Д. Пирчъ, секретарь.

БРАТСТВО Св. АА. ПЕТРА и ПАВЛА ВЪ ANSONIA, CONN

А. Горбаль, предсѣд.; Ф. Студентъ заст. предсѣд.; Д. Ванько, секретарь, Box 1214, Ansonia, Conn.; Г. Горбаль, заст. секр.; А. Подберезникъ, касіеръ, К. Грабарь, заст. кас., Д. Шкуратъ капитанъ; Т. Цѣркотъ он. хорунжій въ ansonia, Дутканичъ он. хорунжій въ derby, Д. Сидорякъ дверникъ.

УРЯДНИКИ БРАТСТВА Св. ІОАНА ХРЕСТИТЕЛЯ ВЪ TRAUGER, PA.

Ив. Фариникъ, предсѣдатель; Ал. Семанцикъ, вицепред.; Т. Гривна, секретарь; Андрей Ковальчикъ, заступникъ; М. Березкій, касіеръ; контролёры: Д. Грицко и М. Юдакъ, дверникъ Петро Подолякъ. Мітинґи вôдбуваютъ ся кождую другую недѣлю по першôмъ въ гали церковной.

Братство св. Петра и Павла въ Trauger, Pa.

Иванъ Червинка, предсѣдатель; Машей Сидрекъ, містопред.; Иванъ Гардый, секретарь. Box 7, Trauger, Pa.; Аладаръ Куцкелій, заступникъ; Петро Бленьовскій касіеръ.

Бр. св. О. Николая въ Troy, N. Y.

Предсѣдатель Пл. Рончковскій, заступ. пред. Анд. Кесаныкъ; секретарь С. Фрацъ, заст. секр. Мих. Веселякъ, касіеръ Петро Рончковскій, заст. кас. Ст. Бабякъ, контролёры Фил. Гира, Ст. Рончковскій, Пл. Слянь. Секретарь „Союза" Петро Рончковскій.

Урядъ братства Трехъ Святителѣвъ въ Whitney, Pa.

Ив. Сочишакъ предсѣдатель. Ив. Всевиковъ заступникъ. Спир. Горецкій касіеръ. П. Завада секретарь. Анд. Шпрохъ писарь. Ос. Дворнико хорунжій. Нас. Кретъ дверникъ. Мітинги вôдбуваютъ ся кождои першои недѣлѣ по 15-ôмъ. Зъ дневъ 11-го февруара 1900.

Урядъ братства св. Архангела Михаила въ Yonkers, N. Y. на рôкъ 1901:

Д. Сыроватъ, предсѣдатель; Т. Шелецкій, заступникъ; Петро Дурнякъ, секретарь; Татъ Дубецъ, заступникъ; Андр. Дручкъ, касіеръ; Ив. Мішлякъ, капитанъ; Ив. Гейбъ. Мітинги вôдбуваются въ першу четверть по першôмъ кождого мѣсяця.

НОВИНКИ.

— Приказуемо и просимо, всѣ братства, котри приступили до тов. Р. Н. Домъ Еміграційный въ Америцѣ, щобы въ мѣсяци мартѣ 6. р. зôбрали членьскій рôчний вкладъ по 50 цнт. и в досылали грошѣ до касіера: Mr. Lazor Syrotiak, 42 Washington Str., Yonkers, N. Y., а вызначъ до секретаря Mr. K. Kirczow, 140 Essex Str., Jersey City, N. J. Касіеръ зложивъ бондъ на $1000.00 и самъ понѣсъ кошта зô своеи власной кишенѣ, за що належить ся ему подяка.

Н. Подгорецкій, предсѣдатель. К. Кирчовъ, секретарь.

— **Гора** коло Новражі въ Швайцаріи пукае и грозить заваленемъ. Вôдъ колькохъ тыжднѣвъ чуть, якъ скалы сеи горы трѣскають зъ гукомъ подобнымъ до грому. Геольоґи вѣщують скорый близкій конецъ и радять мешканцямъ стôпъ горы »муфовати« ся заки не померзла ся земля. Навѣть горы мусять гинути зъ бѣгомъ часу, бо цѣла земля смертельна...

— **Историки** доказують, що теперѣшный король Анґліи Едвардъ VII. походить зъ жидôвского роду. И справдѣ сама фізіогномія короля показуе на щосъ семітского.

— **Міліонеръ** П. Морґанъ мае денно 186 тысячь 328 долярôвъ чистого доходу. Иншими словами: той одинъ чоловѣкъ достае денно таку плату, якъ 120 тысячъ роботниковъ, котри тяжко працюють и кождой хвили суть засудженй на утрату життя. И где-жъ ту справедливость?

— **Столица** Угорщины Будапештъ числить 729,383 мешканцѣвъ. За 10 лѣтъ побольшилось населене мѣста о 10 проц.

— **Шестеро** власныхъ дѣтей замордувала сокирою дня 21. с. м. Л. Нярамара, жѣнка роботника зъ Coldbrook, Mass., поскладала ихъ рядомъ на лôжку, а вконци и собѣ подрѣзала горло бритвою. Дѣти числили вôдъ одного до девять лѣтъ. Мати ще жіє, не хоче однакъ сказати зъ якои причины допустилась такъ великого злочину.

— **Вôдъ** 1. апрѣля б. р. отвирае готель нашъ Русинъ п. Юрій Хилякъ въ Олифантъ, Па., мимо завзятôвъ деякихъ »темперенсовъ«, щобы до сего не допустити.

— **Населене** Пернамбуко въ Бразиліи змушене провадити формальну войну зъ розбишаками и злодѣями, котрыхъ тамъ намножило ся велике число. Взагалѣ дуже невôдрадний напуютъ тамъ обставины, бо навѣть войско и поліція пôдпирае и пôдтримуе рôжними способами тѣ розбишацкй банды.

— **Капіталъ** консолідуе ся дальше и то въ застрашаючій способъ, бо отъ и 20. с. м. донесли ню-йоркскй газеты, що всѣ желѣзницѣ системы Goulda въ складъ котрыхъ входять Missouri Pacific, St. Louis, Iron Mountain & Southern, Texas & Pacific, International & Great Northern & Wabash утворили новый трестъ. Вартость сего акцій выносить малу сумку — 300 міліоновъ долярôвъ.

— **Урядъ** братства св. І. Хрест. въ Buffalo N. Y. на рôкъ 1901:
Ив. Бурштинъ предс.,
М. Пентусъ заст. предс.
Мих. Середнискій секретарь (288 Austin str.)
Ив. Лещишинъ зас. сек.
Мих. Зинько касіеръ,
Павло Барна дверникъ.

— **Катастрофа** зъ голодными лучила ся сими днями въ Будапештѣ. Передъ тамошною на одною кухнею зôбрало ся було бôльше якъ двѣсти людей и нетерпеливо ждали, коли ей отворять. На самôмъ передѣ коло дверей стоявъ якійсь старый слабосильный чоловѣкъ. Зъ заду прибуло ще разъ бôльше людей и тиснули ся. Наразъ отворено дверѣ и цѣла товпа посунулась напередъ. Старый чоловѣкъ на передѣ не мôгъ выдержати напору, тымъ бôльше, що треба було ще сходити сходцями, и упавъ а на него й тѣ, що йшли за нимъ. Товпа зъ заду, не знаючи, що стало ся на передѣ, пхала ся дальше и такъ въ одной хвили зробила ся въ кухни величезна купа людскихъ тѣлъ, зъ котрои добувавъ ся страшный крикъ вôдъ страху и болю. Ажь той крикъ и люде, що прибѣгли на помôчь, опамятали товпу, а она вже перестала пхати ся до середины. Тымчасомъ у кухни такъ богато було покалѣченыхъ, що ажь треба було завôзвати на помôчь стацію ратункову, котра одного за другимъ вôдвозила до шпиталю. Найгôрше потерпѣвъ той старый чоловѣкъ, що бувъ на передѣ; его такъ покалѣчено и поломано въ нѣмъ кости, що вже ледви живого вôдвезено до шпиталю, де вôнъ до колькохъ годинъ и померъ. При сѣй катастрофѣ покалѣчило ся тяжко около 80 людей. Дивне враженѣ робила цѣла сцена, коли стація ратункова збирала раненыхъ зъ купы и обвязувала имъ раны, а другй засѣдали до столôвъ и ѣли спокойно, якъ бы тамъ нѣчого не стало ся. Голодъ не панъ...

— **Недавно** умеръ въ Садаґорѣ на Буковинѣ селянинъ Юрій Жучканъ зъ Коцманя, що проживъ 105 лѣтъ. Его вандрôвка земна тягнула ся отже черезъ три столѣтя.

— **Многи** монахи въ Франціи Испаніи и Портуґаліи въ нечуваный способъ вызыскують населене тыхъ краѣвъ. Они загорнули найкрасшу землю, взяли ся до гандлю и промыслу, позакладали банки, труднять ся лихвою, а остатными часами побудували множество фабрикъ. Одна ихъ фабрика горячихъ напитковъ и лікерôвъ въ Шартре въ Франціи приносить имъ рôчно 7 міліоновъ франкôвъ чистого доходу. Не лицюе то для монахôвъ, котрй присягали на убожество и мають наслѣдувати Христа. Е се одна зъ причинъ противъ монашихъ розрухôвъ.

— **Найбольшій** броваръ на свѣтѣ Anheuser Bush въ St. Louis, Mo. навѣстивъ 19. с. м. грôзный пожаръ и учинивъ на міліонъ долярôвъ шкоды. Въ огни попекло ся сильно трехъ людей.

— **При** помочи ново вынайденого електричного апарату, уздоровлено въ нюйоркской Academy of Medicine цѣлкомъ глуху 19 лѣтну дѣвчину.

— **Въ** Парижу померъ Францъ Матіессонъ, бувшій касіеръ цукрового тросту въ Америцѣ и оставивъ 15 міліоновъ дол.

Не вмѣешь говорити по анґлійски?

Чому-жь не купишь собѣ за 50 центôвъ проводникъ руско-анґлійскій въ редакціи »Свободы« ?

— **Бачность Русины!** Вже то звѣстна рѣчь, що Русины богато тратять черезъ свôй глупый розумъ чи то въ старôмъ краю, чи въ Сполуч. Державахъ, чи въ Канадѣ. Та найчуднѣйше е се, що Русинъ скорше послухае ворога, що лишь чигае на его згубу, якъ свого чоловѣка, що добра ему хоче, але може не говорить до него такъ лестно, такъ солодко. Едмонтонска часопись The Edmonton Post доносить, що оденъ Нѣмець именемъ Wagner, що есть правительственнымъ переводчикомъ для Русинôвъ, обôкравъ Русина, Ґаха на $723.00. Ґахъ просивъ Wagner-а вымѣняти ему старокраевй грошѣ, (около два тысячѣ ґульденôвъ) на канадійскй. Wagner пôславъ грошѣ до одного банку въ Гамбурґу до змѣнки потôмъ вôдобравъ ихъ въ имени Ґаха, а коли сей допитувавъ ся чому грошей такъ довго нема, Wagner крутивъ всѣлякими способами, доки Ґахъ втративши терпеливôсть не заскаржывъ его передъ судъ. При той способности зôстали выкритй и другй злодѣйства Wagner а, якихъ вôнъ допускавъ ся на Русинахъ »помагаючи« имъ куповати худобу, вкладати грошѣ до банку, брати фармы и т. п. Wagner перестрашеный повôддававъ теперь деякимъ людямъ грошѣ, котрй вôдъ нихъ вымантивъ, але чи Ґахъ достане свое назадъ — се велике пытане. То-жь нехай Русины тямлять собѣ добре сю научку и не »всякому духу вѣрять«. Въ Едмонтонѣ живе молодый, інтеліґентный Русинъ, М. Ґовда, и до него повиннй околичнй Русины удаватись въ своихъ потребахъ, а не до такихъ Ваґнерôвъ. Такъ само и по другихъ кольоніяхъ мусять бути щирй люде, що готовй помочи своимъ братамъ — то-жь до нихъ кождый повиненъ вôдноситись, а опупканцѣвъ обходити здалека.

— **Дня 30-го** мая вôдбуде ся въ Шамокинъ, Па. вечерокъ въ память 40 лѣтнои рôчницѣ смерти Шевченка. Проґрама буде оголошена пôзнѣйше.

КУПУЙТЕ КАЛЕНДАРЬ »СВОБОДЫ!«

— **У Львовѣ** вôдбулись 17. с. м. першй загальнй зборы „Кружка „Українськихъ дівчат", що поставивъ собѣ за цѣль самообразованѣ та збôльшене умового руху мѣжь Русинками на провінціи. Щасть Боже!

— **Хорй въ Олифантѣ!** Тымъ зъ васъ, що терплять на жолудокъ, печѣнку, почки або на котрый небудь зъ орґанôвъ травленя, не можна поручити лѣпшого лѣку надъ Трінера Американскій Еліксіръ Гôркого Вина, котрый фактично усувае майже чудесно нестравнôсть, затверджене, утяжливе мочене, небезпечне розвôльнене, простуду, ґрипъ и подôбнй слабости зъ ихъ наслѣдками якъ нервовôсть, безсонницю, меланхонію и т. п. Вôнъ чистить кровь и прояснюе умъ. Сй свойства доказали многй тысячѣ добре знаныхъ выпадкôвъ. Адресъ першого чоловѣка, що въ Америцѣ выробляе се певне и приятне средство есть:

JOS. TRINER,
1799 So. Ashland Ave.
CHICAGO, Ill.

Вôнъ охотно пôшле вамъ свôй цѣнникъ. Вино се можна дôстати и въ аптикахъ, але треба конечно питати выразно Тринера Гôрке Вино, котре е въ дѣйсности одинокимъ лѣчничимъ виномъ яке тутъ выробляють.

— **Аґентами „Свободы"** зъ правомъ колектованя грошей суть:

Стефанъ Каланука, Jersey City N. J.
Иванъ Бурштинъ, Buffalo, N. Y.
Василь Тылявскій, S. S. Pittsburg, Pa.
Алексій Шаршонь, Shamokin, Pa.
Петро Г. Рончковскій, Troy, N. Y.
Алекс. Валевскій, St. Louis, Mo.
Г. Дзюбиньскій, Plymouth, Pa.
Левъ Монѣта, Lansford, Pa.
Иванъ Котанчикъ, Welter, Pa.
Кость Поступакъ, McAdoo, Pa.
Дим. Ванько, Ansonia, Conn.
Василь Рудко, Winnipeg, Man., Canada
Иванъ Сабатъ, Yonkers, N. Y.
Костьо Дубянскій, Simpson, Pa.
М. Ґовда, Edmonton, Alberta, Canada.
Иванъ Дрогомирецкій, Pleasant Home Man., Canada.
Иванъ Фаринякъ, Trauger, Pa.
Иванъ Преґонъ, Lodi, N. J.
Андрей Вилядкій, Scranton, Pa.
Дан. Кидонь, Passaic, N. J.
Андрей Павликъ, Mt Carmel. Pa
Гр. Пасхарикъ, Stuartburn, Man. Canada
А. Онущакъ, Shenandoah, Pa.
Сергій Кисѣльовскій, Olyphant, Pa.

Редакція.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Хто приславъ намъ доляра на „Свободу" зъ Rosthern, Assa нехай подасть свое имя и прозвище

Журба и розвага.

ПѢСНЬ.

Якъ я зачавъ о заморскихъ краяхъ промышляти —
Вже тутъ въ бѣдной Галичинѣ нема що дѣлати.
Бо тутъ роби на податки и на всякй дачки.
Прійде осѣнь и вôднеси тай кинь имъ на »крачки«.
Не пытають чи ты згинешь, чи е ся де дѣти,
Но податки, всякй дачки мусишь заплатити.
Бо галицкй панки прутъ ся, голосы купують
До выборôвъ все пхають ся, а хлопôвъ мордують,
А якъ прійшлось у парляментъ послôвъ выбирати
Нашй хлопы правыборцѣ чекають на »раты«,
Бо тамъ ляхи дають грошѣ и дають ковбасу
Хрунѣ рыла натягають: ще напють ся квасу.
Якъ напють ся того квасу вертають до дому,
Свои права запродали у паньску неволю.
Запродали свои права у паньскй руки
Не зважають на прадѣдôвъ якъ терпѣли муки:
Пять день робивъ на панщинѣ, а шестый день собѣ,
А семои недѣленьки лежавъ якъ у гробѣ.
Паны радять въ парляментѣ и дають си руки,
На Русь сѣти закидають якъ павукъ на мухи.
Хочуть они залапати ту Рускую Мати
И наново ще разъ Польщу свою збудувати.
А вы хлопы-хлѣборобы разомъ ся держѣте
Не дайте ся панамъ звести що и вашй дѣти.
Якъ я глянувъ на тй права и зачавъ думати:
Треба менѣ вôдъ тыхъ драбôвъ за море втѣкати.
Якъ ходивъ я за пашпортомъ на тыждень три рази
Панъ староста пытае ся, де ѣдешь хлопе вражій?
А я ему повѣдаю, дай свѣдоцтва мои,
Бо я иду до Канады: бо я ту въ неволи.
Якъ прійшовъ той часъ вôдъѣзду и тота година
Прійшла мене выправляти вся моя родина.
Прощай же мя родинонько, бо вже вôдъѣзджаемъ
Вже видѣти ся не будемъ дуже добре знаемъ.
Пращай же мя родинько и ты село мое:
Черезъ панôвъ, черезъ жидôвъ втѣкаю за море.
Прійшли братя, мои сестры и прійшли шваґрове
Изъ розлуки ся прощати будьте ту здоровй.
Приѣхали шваґры до насъ на мое подвôре
И зôйшли ся люде зъ села на мое вôдъѣзде.
Взяли же мы вылазити и на тоты возы,
Обôлляли всю родину дрôбненькіи сльозы.
Пращай же насъ родинонько, бо вже вôдъѣзджаемъ
Вже видѣти ся не будемъ дуже добре знаемъ.
Выѣхалисмо зъ подвôря на битй дороги,
Скинувъ шапку поклонивъ ся: будь село здорове.
Будь здорове рôдне село, руска церковь мати,
Вже мы ся ту не вернемъ назадъ помирати.
Приѣхали у Гусятинъ коло дворця стали,
Приѣхали: сестра, тета, ще ся разъ пращали.
Прійшла осьма годинонька взявъ я білетъ брати
Зачалисьмо изъ розлуки всѣ мы омлѣвати.
Й завѣвъ насъ у ваґоны заперъ зъ нами дверцѣ
Мене сльозы обôльляли, стиснуло за серце.
Зачали мы вôдъѣзджати у осьмôй годинѣ
Поклонивъ ся Галичинѣ, всѣй своѣй родинѣ.
Будь здорова Галичино, руска земле-мати
Черезъ панôвъ, черезъ драбôвъ мушу я втѣкати.
Такъ я втѣкавъ зъ Галичины и не оглядавъ ся,
Приѣхавъ я до Гамбурґа, ажь тамъ спамятавъ ся.
Оглянувъ ся, спамятавъ ся ажь на тотôй шифѣ,
Слава Богу найвысшому, що я звôдтамъ втѣкшій.
Якъ сѣли мы вже на шифу зачали ѣхати,
Суса Христа, Матерь Божу зачали благати:
Допоможи Христе Боже, святый Николаю
Переплысти тую воду до нового краю.
Ѣхали мы тринайцять день и тринайцять ночей,
Приѣхали до Невъ-Йорку — втворились намъ очи.
Позлазили мы вже зъ шифы и стали думати,
Що мы теперь нещасливй будемо дѣлати?
И ѣхали мы зъ Невъ-Йорку ще три дни горами,
Нѣгде мы ся не здыбали зъ Ґаліціянами.
Приѣхали у Вінніпеґъ и стали злазити,
Прійшовъ до насъ Кароль Ґеникъ и ставъ ся дивити:
Не жури ся Галичане неймешь ту бѣдити,
Край широкій и великій, е ся де ту дѣти.
Прійшовъ я до »Іміґранту« и ставъ я думати
И пôйду я до плей-згону (?) фармы пошукати.
Прійшовъ же я до плей-згону, е ту фармôвъ много,
Ходжу, блуджу по пустыни, нема ту нѣкого.
Побувъ же я оденъ рôкъ тутъ и побудувавъ ся,
Слава Богу найвысшому, що я ту дôставъ ся.
Е ту фармôвъ ще богато и е звôдки жити,
Вже не будуть мои дѣти паньскй волы бити.
Е ту досыть сѣна, лѣса и всього до сыты,
Но Господа найвысшого здоровля просити!...

Зложивъ Василь Капій, Gimli, Man., Канада.

Темнй духи.

Першій духъ
(„юноша" и прихвостень москвофілôвъ).

Будуть довго памятати
Мои враги — радикалы,
Я имъ славно вмѣвъ вôдтяти,
»Якъ родять ся зъ Савловъ Павлы«;
О ихъ гибели упадку
То-жь писавъ я дуже красно...

Другій духъ
(походячій зъ чеснихъ смѣтникôвъ).

И »посрамивъ ся« зô всѣмъ братку,
Бо вô всѣмъ брехавъ — за вчасно...
Моя »Вôдповѣдь« гадаю
Имъ найбôльше надѣлае —
Дасть си чути по всѣмъ краю,
А свѣтъ ческій смрôдъ пôзнае...

Папуґа на паркані:

И я зъ вами той голотѣ
Страшне лихо наробила.
Бо сидѣла разъ на плотѣ
И... хвостомъ имъ погрозила.

Чалый.

0.26

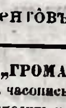
— **Хто бы** знавъ где есть Стефанъ Смеречнякъ, зъ Прислона, Горлицкого повѣту, Галичина, нехай напише до:

ANREW KOLTKO.
5 Wallace's Row.
ANSONIA, CONN.

— **Пошукуемо** учителя зъ добрыми свѣдоцтвами, котрый бы мôгъ заразомъ бути дякомъ и учити нотного спѣву. Платня $25.00 на мѣсяць и доходы. Зголошуватись до 15-го апрѣля на адресу:

REV. M. BALOGH
Trauger, Pa.

Ив. Червинка, Ив Гардый, } курат. церковнй.
О. М. Балогъ, паст. церкви.
Ив. Фаринякъ, Иштванъ Житнякъ, } курат. школьнй.

Книжочки колекторскй въ доброй опрâвѣ для записуваня колекты и другихъ даткôвъ на церковь — можна у насъ дôстати по цѣнѣ 5 центôвъ за штуку. 18—4

ВСЯЧИНА.

Де-що про релігійнй вѣрованя старинныхъ народôвъ.

(Дальше).

VI. РЕЛІГІЯ ПЕРЗОВЪ.

Мѣжь рѣками Тигеръ а Индусъ та мѣжь моремъ Каспійскимъ а перзкимъ заливомъ лежить Перзія. Той народъ головно поклонявъ ся силамъ природы та сѣмъ столѣтій передъ Христомъ оденъ мудрець именемъ Заратустра (Зороастеръ) зреформувавъ ихъ релігію. По тôмъ Зороастрѣ не лишило ся жадне письмо ажь геть пôзнѣйше по его смерти списали его науку въ святу книгу, що называе ся Зендавеста. Сеся книга, що обнимала 21 книжокъ, була списана на 12 тысячихъ коровячихъ шкурахъ, посшиваныхъ разомъ золотыми нитками. Коли музулманы напали на Перзію, знищили ту святу книгу, але перзкй родины, що лишились вѣрными наукѣ Зороастра, пôйшли до Индій и тамъ потомки тыхъ родинъ, званй це нынѣ Парзі, задержали старинну релігію. Помѣжь ними вôднайшли цѣлу ту книгу Зендавесту и урывки ще двохъ иншихъ книгъ.

ОРМУЗДЪ И АРИМАНЪ.

Пôсля тыхъ книгъ, релігія Зороастра представляе ся такъ: Агура-Мазда (мы называемо его Ормуздомъ) есть паномъ, що знае все и вôнъ сотворивъ свѣтъ. Перзы такъ молили ся до него: „Взываю тебе и величаю, сотворителю, Агура-Маздо! Ты величавый, сяючій, найбôльшій, найлучшій, найсовершеннѣйшій и наймужнѣйшій, наймудрѣйшій и найкрасшій, ясный въ чистотѣ, що маешь науку добру, жерело роскоши, щось насъ сотворивъ, вѣвъ насъ и жививъ.“ Понеже того бога уважали за совершенно доброго, то жь пôсля того не мôгъ вôнъ сотворити нѣчо злого лишь все добре, значить, Агура-Мазда (Ормуздъ) есть богомъ доброго. Все зле на свѣтѣ сотворивъ злый богъ Ариманъ — богъ покусы.

ДОБРЙ И ЗЛЙ ДУХИ.

Кождый зъ тыхъ двохъ богôвъ мае до своеи помочи духôвъ и такъ Ормуздъ мае при собѣ добрыхъ ангелôвъ, а Ариманъ демонôвъ, злыхъ духôвъ. Добрй ангелы мешкали, пôсля вѣрованя Перзôвъ, на всходѣ, въ сходячôмъ свѣтлѣ а злй духи на заходѣ, въ темрявѣ. Тй духи суть всюды и они все зъ собою борикають ся. Ормуздъ и его добрй ангелы старають ся опѣкувати людьми, чинити ихъ добрыми и щасливыми а Ариманъ вразъ зъ своими злыми духами кружать коло людей, и тôлько ждуть случайности, щобы ихъ привести на злу дорогу.

ДѢЛА ОРМУЗДА И АРИМАНА.

Все добре на земли було дѣломъ Ормузда и все служить до доброго, и такъ мавъ вôнъ сотворити сонце огнене, що розганяе темноту, звѣзды, воду, що гасить людску спрагу; управнй нивы, що его живлять; дерева, що кидають тѣнь; домашнй звѣрята а передовсѣмъ пса; птахи, бо жіють въ свѣтлѣ а мѣжь тыми птахами когута, бо заповѣдае день. Противно, все, що шкôдливе, походить вôдъ Аримана и служить до злого и такъ той злый богъ сотворивъ нôчь, прагу, зимно, пустиню, отрую, терне, драпѣжнй звѣрята, гадины, всякй насѣкомй, звѣрята, що жіють въ чорныхъ ямахъ, ящѣрки, скорпіоны, ропухи, щурѣ, мурашки.

Те саме вôдносить ся до свѣта моральното житя: чистота, правда, праця — суть добрй и походять вôдъ Ормузда; смерть, пужда, ложь, лѣнивство — суть злй и походять вôдъ Аримана.

МОРАЛЬНОСТЬ.

Зъ того выходить, що чоловѣкъ повиненъ почитати доброго бога Ормузда и боротись за него, шануючи его дѣло а пищити дѣло злого бога Аримана. И такъ Перзъ боровъ ся зъ темнотою, удержуючи огонь зъ сухого дерева и пахучихъ [...] боровъ ся зъ пустынею, управляючи землю та будуючи домы; боровъ ся зъ звѣрятами Аримана, убиваючи гадины, ящѣрки, пасожиты и драпѣжнй звѣрята. Боровъ ся вôнъ зъ нечистотою, коли державъ ся охарно, усуваючи вôдъ себе, що мертве, головно нôгтѣ и волосе, бо тамъ, якъ казали, де лежить обтяте волосе и нôгтѣ, громадять ся злй духи и нечистй звѣрята.

Перзы брыдили ся найбôльше ложію (циганьствомъ) и такими людьми, що роблять довги, бо, якъ казали, що хто робить довги то той циганить. Дальше пôсля ихъ науки той боровъ ся зо смертію, хто женивъ ся и мавъ богато дѣтей а тй домы, де нема потомкôвъ уважали за обрыдливй.

ПОХОРОНЫ.

Коли хто зъ Перзôвъ померъ, то уважали того трупа, що належить вже до злого духа, длятого треба було позбути ся его якъ найскорше зъ хаты. Такого трупа не можна було спалити, бо осквернили бы огонь; не можна гребати, бо запечистили бы землю; не можна втопити, бо сплюгавили бы воду. Если бы хто поступивъ въ той способъ то ставъ бы ся нечистымъ разъ на все. Длятого то Перзы складали трупа на вôдлюднôмъ и пагôркованôмъ мѣсци, зъ лицемъ зверненымъ противъ сонця, пôдъ тѣло клали камѣне, а опôсля вôдходили, щобы втечи передъ злыми духами, котрй громадять ся въ мѣсцяхъ похорону, тамъ, де панує „хворота, погань, страхъ и старе волосе.“ Потômъ псы и птахи, чистй звѣрята, приходили до тыхъ трупôвъ и очищували тѣло, пожираючи его.

ПРИЗНАНЕ ДУШѢ.

Коли чоловѣкъ умре то душа вôдлучае ся вôдъ тѣла. Третого дня по смерти та душа йде на мôстъ, що веде до раю попадъ пекольною пропастю. Тамъ Ормуздъ перекопуе ся надъ еи добрыми и злыми вчинками. Если душа поводилась па сѣмъ свѣтѣ добре, то тогдѣ другй, чистй душѣ и душѣ псôвъ помагають ѣй перейти той мôстъ и впроваджують до раю щасливыхъ. Злй духи утѣкають тогдѣ, бо не можуть знести запаху честныхъ душь. Противно душа злого чоловѣка йде на слабый мôстъ, нѣхто еѣ не пôддержуе, злй духи тягнуть еѣ въ пропасть, де придержують еи въ глубинѣ темноты.

— Релігія Фенiціянъ и Картагенцѣвъ, що мешкали на побережахъ Африки була подôбною до халдейскои.

VII. РЕЛІГІЯ ИЗРАИЛЬТЯНЪ (ЖИДÔВЪ).

Жиды зôбрали всѣ свои святй книжки въ оденъ творъ, котрый зве ся по грецки библія то есть книга. И сеся книга жида есть святою, а за таку узнали еѣ такожь христіяне. Сеся библія есть рôвночасно історією жидôвского народу, а все, що знаемо про релігію того народу, завдячуемо тымъ святымъ книгамъ.

Другй старинй народы почитали бôльше богôвъ а Израильтяне вѣрили въ одного Бога, що не мае тѣла, що сотворивъ свѣтъ и нимъ управляе. „На початку“ — „сотворивъ Панъ-Богъ небо и землю.“ Сотворивъ рослины и звѣрята, сотворивъ такожь чоловѣка на свою подобу. Всѣ люде суть творомъ Бога.

БОЖІЙ ЛЮДЪ.

Але зъ усѣхъ людей Панъ-Богъ выбравъ дѣти Израиля, щобъ зъ нихъ учинити свôй людъ. Прикликавъ Вôнъ Авраама и сказавъ ему: „Установлю звязь помѣжь мною, тобою и твоими потомками, що прійдуть пôсля тебе, щобы я бувъ Богомъ твоимъ и твого потомства.“ Зъявивъ ся Богъ Яковови и сказавъ: „Я есьмъ Богомъ сильнымъ, Богомъ твого вôтця; не лякай ся йти до Египта, бо тамъ учиню зъ тебе великій народъ.“ Коли знову Мойсей пытавъ ся о имя Боже, Вôнъ вôдповѣвъ: „Скажешь дѣтямъ Израиля: Предвѣчный, Богъ нашихъ вôтцѣвъ, Богъ Авраама, Богъ Изаака, Богъ Якова посылае мене до васъ. Таке есть мое имя на все.“ За ту ласку Божу, що Вôнъ опѣкуе ся Израильтянами, они мали Его за те почитати, служити Ему и бути послушными въ усѣмъ. Щобъ Израильтяне знали чого держати ся давъ имъ Панъ-Богъ черезъ Мойсея на горѣ Синай десять заповѣдей середъ громôвъ и блыскавиць. Израильтяне мали ще и иншй установы и права, що вказували имъ якъ мають поступати въ житю. Часто слухали они тыхъ правъ, але деколи вôдвертались вôдъ Бога и вôддавались идопоклоньству.

Щобъ добре порозумѣти релігію Израильтянъ радимо читателямъ перечитати собѣ святе письмо старого завѣта, а тамъ дôзнае ся про все.

(Дальше буде.)

ЩУРѢ НЕБЕЗПЕЧНЫЙ ВОРОГЪ ДЛЯ АНГЛИИ.

Въ Англіи есть дуже богато щурôвъ, особливо въ мѣстахъ портовыхъ, де на одного чоловѣка припадае 10 щурôвъ. Рядъ платить по 40 фениковъ за кождого зловленого або убитого щура, бо они розносять заразливй хоробы.

ПРОСТЕ ЛѢКАРСТВО.

Если хто дуже змученый або кого кости болять, нехай купить собѣ въ антицѣ арніки (arnica) и одну малу ложочку змѣшае зо спірітусомъ, тай нехай що дня натирае свое тѣло, а певно бôль уступить.

— АДРЕСУЙТЕ до старого краю листы по руски; тôлько въ горѣ на ковертѣ треба написати латиньскими буквами, примѣромъ:

AUSTRIA, GALICIA, HLADYSZIW.
Поважаный Панъ Петро Гойсакъ.
господаръ въ Смерековци,
почта Гладишôвъ.

Рôвночасно напишѣть до своихъ знакомыхъ, щобы до Америки не высылали неоплаченыхъ листôвъ, бо ту Американцѣ смѣють ся зъ того и уважають старый край за дуже дѣдôвскій. На листъ до Америки треба приклеѣти марку почтову за 25 гелерôвъ.

— ПÔДЧАСЪ голоду въ Росіи тамошнй селяне — якъ описуе Т. Волковъ — неразъ и 5 мѣсяцѣвъ майже не выходять зъ хатъ и пересыпляють зиму подôбно до медведѣвъ на пôвночи.

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды пануе брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!
Ив. Франко.